

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3144/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdése és 99. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.722/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdése, 99. § (1) bekezdése, valamint a Kúria Kfv.III.37.722/2019/2. számú végzése és a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 44.K.28.021/2018/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint az Abtv. 61. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján azok végrehajtásának felfüggesztését kérték. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat két alkalommal kiegészítettek, melyben a Pest Megyei Kormányhivatal Gödöllői Járási Hivatala PE-07/EP/00113-18/2018. elsőfokú határozata, valamint a Pest Megyei Kormányhivatal PE/EH/00547-2/2018. számú másodfokú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérték az Alkotmánybíróságtól.
- [3] A „kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt” alkotmányjogi panaszukban, valamint az azt követően ismételt kiegészített alkotmányjogi panaszukban foglaltak szerint a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. A támadott bírói döntések tekintetében az indítványozók az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésének, II. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, míg a megelőző hatósági eljárással összefüggésben az Alaptörvény II. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének és XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is állították. Az indítványozók előadták, hogy kereseti kérelmükben, majd kiegészítő beadványaikban hivatkoztak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének sérelmére és azt kérték, hogy ezen „utalt alapjogsérelmeket” is vizsgálja meg Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban.
- [4] Az indítványozók az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban felperesek. Az ítéleti tényállás szerint „bejelentés alapján Gödöllő Város Jegyzője, mint elsőfokú építési hatóság eljárást indított a felpereseknél. A 2017. november 29. napján tett bejelentés szerint a felperesek a tető szerkezetét megbontva az addig fedetlen teraszukat lefedetté tették, ezzel az addig 24,99% mértékű beépítettséget jelentősen megnövelték, hiszen a megengedett övezeti beépítettség 25%. A bejelentő a szabálytalanságok vizsgálatát kérte. Az elsőfokú hatóság 2018. január 11. napján indította meg az eljárását. A felperesek a 2018. április 4. napján végzett helyszíni szemle során az elsőfokú hatóságnak bemutatták Veresegyház Város Polgármestere településképi bejelentése tárgyában hozott 3804-2/2015. számú határozatát, annak rajzi mellékleteit, valamint az elvégzett építési tevékenységről és annak befejezéséről szóló nyilatkozatot. Az elsőfokú hatóság utalt arra, hogy a 3804-2/2015. számú határozat rendelkező részének kikötései között szerepel, hogy a bejelentés nyilvántartásba vétele nem mentesíti a kérelmezőt az építéssel kapcsolatosan szükséges más hatósági engedélyek megszerzése alól. Az elsőfokú határozat rögzítette a tényállás részeként, hogy a 11/62-/2014. számú, 2014. március 7-én jogerőre emelkedett határozatával építési engedélyt adott egy lakóépület építésére az érintett ingatlanon. A tervdokumentáció szerint az engedélyezett beépítettség 24,99%, a HÉSZ szerint az övezeti maximum beépítettség 25%, a tervezett terasz lefedetlen. A felperesek a megépült épületre 2015. február 13-án jogerőre emelkedett 11/168-4/2015. számú határozattal használatbavételi engedélyt kaptak. A felperesek nyilatkozata alapján

a terasz lefedését a használatbavételi engedély megszerzése után, 2015. június-júliusban végezték. Az elsőfokú határozat kimondta továbbá, hogy az egy lakásos lakóépületre vonatkozó építési tervdokumentáció fedetlen teraszt tartalmaz, és a használatbavételi engedélyezési eljárás során a hatóság nem talált eltérést az engedélyezett állapottól. A jelen eljárásban végzett helyszíni szemlén készült fotókon látszik a megépült terasz részleges lefedése. Az elsőfokú hatóság a helyszíni szemlén rendelkezésre álló alaprajzon rögzítette a lefedés mértékét [...] Az Országos Településrendezési és Építési Követelményekről szóló, 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) 1. melléklet fogalom meghatározásai 114. pontja alapján megállapítható volt, hogy a fedett terasz beletartozik az ingatlan beépítettségébe. A határozat kifejtette, hogy az épület falaitól 1,50 m-nél tovább eső vízszintes vetület a beépítettségbe beszámít, és a megengedett övezeti beépítettség túllépése miatt ezt a részt el kell bontani. Kimondta továbbá, hogy az épület falától 1,50 m-re eső vízszintes vetületű tető építése nem volt építési engedélyköteles, viszont az építési engedély nélkül végezhető építési tevékenységes esetében is be kell tartani az általános és helyi jogszabályokat. Mivel az ingatlan az építési engedély szerinti – azaz a terasz lefedés nélküli – állapotában elérte szinte a maximális beépítettséget, ezért a terasz lefedését jogszerűtlennek minősítette az elsőfokú hatóság. A PE/-07/EP/00113-18/2018. számú, 2018. május 17. napján kelt elsőfokú határozat kötelezte a felpereseket, hogy a közös tulajdonban lévő ingatlanon meglévő lakóépület részben fedett terasza feletti tetőt oly mértékben bontsák vissza, hogy annak épület falaitól mért vízszintes vetülete minden irányban 1,50 m legyen, a bontás érinti az alátámasztó oszlopokat is. A kötelezés határideje a határozat véglegessé válásától számított három hónap. Hivatkozott az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 18. § (1) bekezdésére, illetve 46. § (2) bekezdés d) pontjára, 46. § (3) bekezdés eb) pontjára és (4) bekezdésére, a 48. § (1) bekezdés c) pontjára, a 48. § (5) bekezdésére, a 312/2012. (XI. 08.) Korm. rendelet 67. § (3b) bekezdésére, a HÉSZ 30. § (1) bekezdésére.

A felperesek fellebbezést nyújtottak be az elsőfokú határozat ellen. A 2018. július 4. napján kelt, PE/EH/00547-2/2018. számú másodfokú határozatban a Pest Megyei Kormányhivatal alperes az elsőfokú határozatot helyben hagyta. Megállapította, hogy az ellenőrzésen tapasztaltak eredményeként a szabálytalan állapot megszüntetése érdekében bontást, átalakítást kellett elrendelni. A fennmaradás feltételei nem állnak fenn. Hivatkozott az alperes arra, hogy az érintett ingatlan a szabályozási terv alapján Lke-12 építési övezetbe tartozik, az irányadó legmagasabb beépítettség terepszint felett 25%. Utalt arra, hogy a Veresegyház Polgármestere által hozott 3804-2/2015. számú határozat településképi szempontokra vonatkozik.

A felperesek keresetet nyújtottak be az alperesi határozat ellen. Kérték az alperesi határozat megsemmisítését, továbbá az alperes kötelezését építésrendészeti eljárás megszüntetésére. Hivatkoztak arra, hogy 2015. április elején településképi bejelentési eljárást kezdeményeztek Veresegyház Város Polgármesteri Hivatalánál terasz feletti előtető kialakításának céljából. Miután az építési tevékenység bejelentésköteles építési tevékenységnek minősült, a megfelelő engedélyezési eljárásnak ez volt az egyedüli törvényes módja. Építéstervező által készített műszaki rajzokat, tervdokumentációt nyújtottak be jogkövető módon. Mint állampolgároktól nem volt elvárható álláspontjuk szerint, hogy tisztában legyenek a különböző hivatalok engedélyezési eljárásával. Ebből kifolyólag nem volt tudomásuk arról, hogy az előtető növeli a beépítettséget. A polgármester által hozott, 2015. április 17. napján kelt, 3804-2/2015. számú határozat kimondta, hogy a tervezett építési tevékenység megfelel a helyi építési szabályzat előírásainak. A kivitelezést a betartandó egyéb előírások, jogszabályok betartása mellett 6 hónapon belül elvégezhetik. Kifejezetten kiemelték a határozatból: Az előtető építése nem ellentétes a HÉSZ általános építési előírásokra és építmény kialakítására vonatkozó 12. § és 13. §, valamint az Lke-12 övezetre vonatkozó 30. § előírásaival. Hangsúlyozza, hogy a 30. § írja elő többek között a beépítettségre vonatkozó 25%-os mértéket is. A felperesek álláspontja az volt, hogy az alperes nem veszi figyelembe azt a tényt, hogy a polgármester engedélyező határozata a HÉSZ követelményeinek, többek között a beépítettségre vonatkozó 30. § előírásainak való megfelelés tényét rögzítette.

Hivatkoztak felperesek arra, hogy az elsőfokú hatóság 2018. január 11-én szemlélte az ingatlant a távollétükben a bejelentő szomszédos ingatlanról annak ellenére, hogy a helyszíni szemle időpontjáról megkapott értesítést követően felperesek időben jelezték, hogy halaszthatatlan elfoglaltságuk miatt a megjelölt időpontban nem tudnak a szemlén részt venni. Majd 2018. április 4-én ismételt helyszíni szemlére került sor. Az elsőfokú hatóság számára bemutatásra kerültek a településképi bejelentési eljárás során beszerzett engedélyező határozat, a benyújtott tervdokumentáció, az építés befejezését követő szemle alapján a polgármester által kiadott, az építési tevékenység engedélyezett terv szerinti megvalósítását alátámasztó nyilatkozat. A szemle során alperes által felvett jegyzőkönyv rögzítette, hogy az épített állapot megfelel a polgármester által engedélyezett tervdokumentációnak. Tervezővel készítették a terveket, melyeket »Engedélyezve« pecséttel látta el a polgármester.

Ennek ellenére az alperesi hatóság hivatalból építésrendészeti eljárást indított felperesek ellen. Az eljárás megindításának napja 2018. április 05.

Felperesek hivatkoztak arra, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat sérti a határozat, továbbá sérti a 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1:4. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat, ugyanis álláspontjuk szerint ők az adott helyzetben elvárható módon jártak el. A felperesek utaltak arra, hogy az ügyben a polgármester, mint településképi bejelentési eljárásban hatóságként eljáró önkormányzati hatóság járt el, ezzel ellentétesen járt el az alperesi hatóság, az építésrendészeti eljárás megindítása és lefolytatása részéről jogsértő volt az Ákr. 47. § (1) bekezdés f) pontja alapján, miszerint az eljárást meg kellett volna szüntetni, mivel az ügyben már más hatóság eljár. Kiemelték, hogy az eredeti tetőszerkezet statikai rendszerét meg nem bontva, ezen elemek mellé helyezve az új szerkezeti elemeket, hozták létre az előtetőt.

Kifejtették azt is a felperesek, hogy az alperesi határozatok kötelezése, a bontás érinti az alátámasztó oszlopokat is. Hivatkoztak az Étv. fogalom meghatározásának 2. § 10. pontjában meghatározott épület fogalmára, arra, hogy amennyiben az oszlopokkal alátámasztott, egyébként minden irányban nyitott, de lefedett teret illetően a lefedettség megszüntetésére kerül az alátámasztó oszlopok fölötti teret is beleértve, akkor ettől a pillanattól ez a lefedetlen tér már nem minősül épületnek, hiszen a fedetlen, immár minden irányban nyitott térnek, az oszlopok és a teljesen nyitott vázszerkezet nem zárnak sem részben, sem egészben körbe teret, vagyis ilyen kialakítás esetén a beépített területben sem kellene figyelembe venni. Álláspontjuk szerint az alperesi hatóságok egy túlzó, az Étv. és az OTÉK előírásaiból nem levonható kötelezést írtak elő számukra.

Hivatkoztak arra is, hogy 2018. március 14-én kizárási kérelemben fordultak az elsőfokú hatósághoz, a hivatal vezetőjéhez, hogy zárja ki az ügy intézéséből az elsőfokú hatóság építési osztályvezetőjét. Utaltak arra, hogy az elsőfokú hatóságtól kérelmükre a kereset benyújtásáig nem kaptak választ, a jogsértésre az alperes határozatában nem tért ki, nem vizsgálta, így az Ákr. [az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény] 2. § (2) bekezdés a–b) pontjaiban és az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogaik sérültek. Ugyancsak nem kaptak választ az elsőfokú hatóságtól az ügy elévülésével kapcsolatos beadványaikra [...] Hivatkoztak arra, hogy a fellebbezésükben több, véleményük szerint eljárási jogot és anyagi jogot egyaránt sértő magatartásra az alperesi határozat nem tért ki.

Összegezve utaltak arra, hogy az ügyben ellenérdekelt fél nincs, senkinek a személyes, jogos érdekét az építmény nem sérti, arra, hogy a polgármester, mint egyedülként jogosult engedélyező önkormányzati hatóság kiadta az építési engedélyt, és vizsgálta a HÉSZ-nek történő teljeskörű megfelelést. Az előtetőt az engedélyezett tervektől el nem térve, építési helyen belül, az engedélyezett határidőt fenntartva meg is építették a polgármester határozatát követően, melyet utólag a polgármester az átvétel során meg is vizsgált, Utaltak arra, hogy szerzett jogait sérti meg az építésfelügyeleti jogkörben hozott határozat. Az alperes a védíratában fenntartotta a határozatában foglaltakat alapvetően annak helyes indokaira utalással.”

- [5] 1.1. Az indítványozók keresetét a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 34.K31.919/2018/23. számú, az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletével elutasította. A bíróság „a felperesek által előterjesztett kizárási kérelem kapcsán a rendelkezésre álló iratokból megállapította, hogy az elsőfokú határozat is tartalmazta, hogy a felperesek 2018. február 28. napján és március 7. napján érkezett beadványaikban jelentettek be kizárási okot, melyekkel kapcsolatban hozott, 2018. március 9. napján kelt PE/EH/00219-5/2018. számú végzés a Pest megyei Kormányhivatal Gödöllői Járási Hivatalát az eljárásból nem zárta ki. A közigazgatási iratok között megtalálható egy 2018. március 14. napján kelt újabb kizárási kérelem. A PE/EH/00219-5/2018. számú végzés tartalmazza, hogy sem a hatósággal, sem a hivatalvezetővel szemben nem áll fenn kizárási ok, a végzés tartalmazza az Ákr.-nek mind a hatóság, mind a vezetője kizárására vonatkozó szakaszait, azt, hogy mindkét szempont megvizsgálásra került. Így az a felperesi magatartás téves, hogy csak a hatóság kizárására vonatkozó indítványukra kaptak választ a közigazgatási eljárás során, a hatóság vezetőjével szemben előterjesztett kizárási indítványuk nem került elbírálásra. A bíróság rendelkezésére bocsátott – teljes – közigazgatási iratanyag valóban nem tartalmazza, hogy a kizárás elbírálása tárgyában született PE/EH/00219-5/2018. számú végzés a felperesek részére is kézbesítésre került, csak arra vonatkozó e-mail üzenet fekszik el az iratok között, mellyel a Pest megyei Kormányhivatal a hivatkozott végzést megküldte a Gödöllői Járási Hivatal részére. E végzés kézbesítése körében valóban fennáll eljárási jogszabálysértés, viszont az nem olyan súlyú, mely az ügy érdemére kihatott volna és hatályon kívül helyezést eredményezne.”
- [6] A bíróság támadott ítéletében rámutatott, hogy a „felperesek arra hivatkoztak, hogy a Veresegyház Város Polgármestere által hozott, 2015. április 17. napján kelt, 3804-2/2015. számú határozatban engedélyt kaptak

a terasz feletti előtető megépítésére, így az alperesi elsőfokú szabálysértési hatóság jogszabály sértően járt el, mivel az Ákr. 47. § (1) bekezdés f) pontja szerint nem szüntette meg az eljárást. A bíróság megállapította, hogy jelen ügyben a két hatóság két különböző hatáskörben járt el, az Ákr. 47. §-ában foglalt eljárás megszüntetése fel sem merülhetett.

Az építésügyi és építésfelügyeleti hatóságok kijelöléséről és működési feltételeiről szóló 343/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet 1. § (5) pontja – mely utal a 66/2015. (III. 30.) Kormányrendelet 1. melléklet 13.7. pontjára – az építésügyi hatósági hatáskör gyakorlójaként Veresegyház vonatkozásában a Gödöllői Járási Hivatalt jelölte meg. A polgármesterhez a jogalkotó a hivatkozott rendeletében nem telepített építésügyi hatósági hatáskört.”

- [7] Továbbá a bíróság utalt arra, „hogy a polgármester a településképi bejelentési eljárás során azt vizsgálja, hogy a tervezett építési tevékenység illeszkedik-e a településképbbe. A településképi bejelentés tudomásul vételét tartalmazó igazolást, illetve a tudomásul vétel megtagadását tartalmazó határozatot ad ki a Veresegyház Város Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2013. (II. 20.) ÖR. számú rendelete 5. § (4) bekezdése, illetve a 6. § (2) bekezdése alapján. Maga a 3804-2/2015. számú határozat rendelkező része azt mondja ki, hogy a terasz feletti előtető építésének bejelentését vette nyilvántartásba a polgármester. Ezen önkormányzati rendelet céljaként is megfogalmazásra került, hogy a Veresegyház Város építészeti, városképi illetve természeti értékeinek védelme és igényes kialakítása érdekében az építésügyi hatósági engedélyhez nem kötött egyes építési munkákkal kapcsolatban – a helyi adottságok figyelembevételével – a városépítészeti illeszkedéssel és a településfejlesztési célokkal összefüggő követelmények érvényesítése, valamint a beépítésre szánt területek rendeltetés-szerű használatának biztosítása, vagyis az épített környezet rendezett és esztétikus kialakítása. A felperesek tévesen értékelték a 3804-2/2015. számú, településképi bejelentési eljárásban hozott határozatot építési engedélynek, és amely szerzett jogot biztosít részükre. Az alperesi első- és másodfokú hatóságok építésfelügyeleti jogkörben jártak el, ahogy azt az elsőfokú határozat maga is tartalmazza a 343/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontjára utalással. Ezek alapján a felperesek érvelését e körben a bíróság nem fogadta el.”
- [8] A bíróság rámutatott, hogy a felek között nem volt vitatott az a lényegi kérdés, hogy a HÉSZ 30. § (1) bekezdésében foglalt 25% maximális mértékű beépítettséget a felperesek túllépték. A felperesek a túllépés mértékét 0,8 %-ban jelölték meg. Ahogy az alperes is utalt rá, a felperes a terasz lefedése során építész szakemberrel járt el, akinek szakértelme folytán, továbbá felpereseknek is tudomással kellett bírnia arról, hogy az érintett ingatlanon felépített egylakásos lakóépülettel – annak tervdokumentációja alapján – 24,99% magvalósult a HÉSZ szerinti övezet maximális 25% beépítettségéből. Mivel a lefedett terasz beletartozik az ingatlan lefedettségébe az OTÉK 114. pontja értelmében az alperesnek az Étv. hivatkozott jogszabályhelyei és a 312/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet értelmében a szabálytalan állapot megszüntetése érdekében bontást, átalakítást kellett elrendelnie. A felperesek a per során hivatkoztak arra, hogy a határozatban foglalt kötelezés a külön építési engedéllyel rendelkező családi házuknak a tetőszerkezetét is érinti, ellenben a keresetükben ennek ellenkezőjét emelték ki. A keresetükben a bontási kötelezettség körében azt sérelmezték, hogy az az alátámasztó oszlopokat is érinti. A felperesek felvetették annak lehetőségét, hogy a mennyiben a lefedettséget megszüntetik, a lefedetlen rész már nem számít bele a maximális 25%-os beépítettségi mértékbe. A bíróság ebben a körben osztotta az alperes álláspontját, hogy tekintettel arra, hogy a felperesek nem éltek ezen szabályossá téli lehetőséggel, az alperesi hatóságnak a szerkezet elbontását kellett elrendelnie. A fentiek alapján sem az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseibe, sem az Alkotmánybíróság hivatkozott határozataiba történő ütközés nem volt megállapítható jelen ügyben.
- [9] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében összességében úgy ítélte meg, hogy „a hatóság a tényállás összes lényeges körülményét feltárta, és mindezeket a határozatában részletesen és logikailag zárt rendszerben rögzítette. Megfelelően bizonyította, hogy az építkezés szabálytalan, valamin szakszerűtlen, így az ebből eredő következményeket a felperesek viselni kötelesek. A bíróság rámutatott, hogy ez alapján jogszerűen írta elő az elsőfokú határozat rendelkező részébe foglalt kötelezést a felperesek terhére.”
- [10] 1.2. Az indítványozók felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő a jogerős ítélettel szemben, a Kúria Kfv.III.37.722/2019/2. számú, az alkotmányjogi panasszal támadott végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta.
- [11] A Kúria megvizsgálta a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt befogadási okok alapján és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn. Rámutatott, hogy a felperesek a felülvizsgálati kérelemben elsősorban a bizonyítási eljárás alaposságát és a bizonyítékok értékelését vitatták. A mérlegelési

jogkörben hozott közigazgatási határozatok jogszerűségének vizsgálatát illetően a Kúria jogértelmezése kiforrott, a joggyakorlat egységének, illetve tovább fejlesztésének biztosítása nem szükséges. A felperesek a felülvizsgálati kérelem befogadását másrészt a felvetett jogkérdés különleges súlyára, illetve társadalmi jelentőségére tekintettel kérték. Adott ingatlannal kapcsolatos építésrendészeti eljárás során hozott határozattal összefüggésben ilyen társadalmi hatást a Kúria nem tarott megállapíthatónak és a felülvizsgálati kérelem alapján nem látta indokoltnak az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését sem.

- [12] 2. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Kiegészített alkotmányjogi panaszukban – a támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában – azt állították, hogy sérült a jogorvoslathoz és azzal összefüggésben a tisztességes eljáráshoz való joguk, mivel a Kp. 99. § (1) bekezdése által a korábbi háromfokú jogorvoslati rendszer kétfokúvá vált, amelynek következtében a közigazgatási perben meghozott bírói döntéssel szemben a rendes jogorvoslati szervezetrendszerben egyetlen fellebbezési fokozat sem maradt, ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a rendes jogorvoslati rendszerben, az érdemi bírói döntés elleni minimálisan biztosítandó egy jogorvoslati fokozat alkotmányos követelménye levezethető. Az indítványozók szerint a támadott szabályozás alaptörvény-ellenessége „mind a bírói döntést érdemben befolyásolta, mind az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés követelményére kiterjed.”
- [13] A Kp. 118. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét azért állították, mert álláspontjuk szerint közigazgatási perekben a támadott rendelkezés főszabályként írja elő a felülvizsgálati kérelem befogadását illetően a Kúria befogadhatósági szűrőszempontok szerinti előzetes vizsgálatát. A befogadást korlátozó szűrők mentén, a felülvizsgálati kérelem befogadásának Kúria általi visszautasítása esetén – amely döntés ellen nincs jogorvoslati lehetőség – az állampolgár abba a helyzetbe kerül, hogy egy jogsértő elsőfokú közigazgatási ítélet ellen sem rendes, sem rendkívüli jogorvoslati lehetőséggel nem élhet. „A fenti jogszabályi környezet nyilvánvalóan sérti az állampolgár jogorvoslathoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való Alaptörvényben deklarált jogait.”
- [14] 2.1. A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmét az indítványozók azért állították, mert álláspontjuk szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogukat „nemcsak az I. fokú hatóság több, jogsértő eljárási magtartása valósította meg, hanem a II. fokú hatóság is azzal, hogy ezen jogsértések ellen felügyeleti hatósági jogkörénél fogva – kifejezett jelzésünk ellenére – sem lépett fel (pl. az I. fokú hatóság építésügyi osztályvezető kizárásának, pártatlanságának tisztázása érdekében) [...], továbbá esetenként kifejezetten hangot adott a jogsértő magatartást illetően egyetértésének (pl. állítása szerint a szabályossá tétel lehetőségével mi nem éltünk, nem pedig az I. fokú hatóság nem tett eleget a szabályossá tétel lehetőségét tisztázó törvényi kötelezettségének).” Álláspontjuk szerint „a bíróság érdemi indokolás nélkül, iratellenes és tárgyi tévedéssel terhes megállapítással ignorálta ezt a súlyos, az objektivitás elengedhetetlen követelményét érintő hatósági jogsértést.” Az indítványozók ezzel összefüggésben a bírósági döntés azon megállapítását is vitatták, mely szerint „az a felperesi megállapítás téves, hogy a hatóság vezetőjével szemben előterjesztett kizárási indítványuk nem került elbírálásra.” Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét illetően utaltak arra is, hogy az „I. fokú hatóság tisztességtelen módon mellőzte megvizsgálni a vitatott építmény szabályossá tételének lehetőségét, sőt azzal, hogy ugyanazon a napon kaptuk kézhez az építésrendészeti eljárást megindító határozatot és a bontási kötelezést előíró határozatot, gyakorlatilag ellehetetlenítette, önkényesen megvonta tőlünk a szabályossá tételhez való törvényes jogunkat. A későbbiekben ezt a tisztességtelen hatósági eljárási magatartást a II. fokú hatóság tovább fokozta azzal, hogy a jogsértés megállapítása helyett a bírósági eljárásban azt állította, hogy a felperesek nem éltek ezen szabályossá tételi lehetőséggel, mely álláspontot a bírói döntés mindennemű vizsgálat és indokolás nélkül, szintén tisztességtelen módon nem osztott [...] a hatóságnak törvényi kötelezettsége lett volna a szabályossá tétel lehetőségét építésszakmai és építésjogi szempontok mentén feltárni, tisztázni, a vizsgálat eredményéről bennünket értesíteni, a szabályossá tétel lehetőségét biztosítani.” Ezzel összefüggésben azt állították, hogy „a bontás elrendelése túlzó, az elérni kívánt célon aránytalanul túlterjeszkedő”, a lakóház eredeti állapotát is érinti.
- [15] 2.2. Az indítványozók a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 44.K.28.021/2018/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességét lényegében azért állították, mert álláspontjuk szerint a Veresegyház Város Polgármestere által hozott, 2015. április 17. napján kelt, 3804-2/2015. számú határozatban valójában engedélyt kaptak a terasz feletti előtető megépítésére és ezt bíróság nem vette figyelembe döntése során, továbbá a bíróság azt sem vette figyelembe, hogy az ügyben az önkormányzati építési hatóság járt el, így hatóság eljárási

hibát vétett, amikor megindította az építésrendészeti eljárást, figyelemmel az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványukban előadottakra. Álláspontjuk szerint a hatósági és a bírósági eljárás egyaránt elmulasztotta annak „önkéntes” vizsgálatát, hogy a fennmaradási engedély megadásának feltételei fennállnak-e vagy megteremthetők-e, ebben a körben a 3150/2013. (VII. 24.) AB határozatra hivatkoztak. Az indítványozók a tulajdonhoz [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] és az emberi méltósághoz való joguk [Alaptörvény II. cikk] sérelmét arra hivatkozva állították, hogy a „tulajdonukat érintő bontási kötelezés szakmialatlansága is tényszerűen nyilvánvaló és túlzó, a magántulajdon esetében kötelező szükségesség-arányosság tesztjét in nélkülözi, súlyosan sértve ezzel a tulajdonhoz való jogunkat”. „A közigazgatási határozatok, valamint a bírói döntés súlyosan megsértették az Alaptörvény II. cikkét, mert kizárták az elvárhatóság-felróhatóság vizsgálatát, az erkölcsös, tisztességes szándékunkat, jóhiszemű, jogkövető magatartásunkat, emberi méltóságunkat kiüresítve, személyiségünkben tárgyakként kezelték.”

- [16] 2.3. A felülvizsgálati döntés alaptörvény-ellenességét pedig azért állították, mert álláspontjuk szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadása körében a Kp. 118. §-ában foglaltakat jogellenesen és szűken értelmezte, aminek következtében sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz joguk.
- [17] Az indítványozók a fentiekkel összefüggésben a bírói és hatósági döntések tekintetében az indokolás hiányát is állították. A támadott bírói döntések ezért az indítványozók szerint sértik az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdését, II. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, míg a megelőző hatósági eljárással összefüggésben az Alaptörvény II. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének és XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állították.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott, a bírói döntések alaptörvény-ellenességét állító panasz megfelel-e az indítványokkal szemben támasztott, az Abtv.-ben meghatározott követelményeknek és ezzel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [19] 3.1. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat határidőben nyújtották be.
- [20] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszukban az indítványozók hivatkoztak többek között az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdése, B) cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak” {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat Indokolás [32]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben benyújtott panasszal összefüggésben fenntartotta korábban kialakított gyakorlatát: a jogbiztonság nem alapjog, annak sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben lehet alapítani, mégpedig a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]}. Az indítványozók nem e kivételes körre, hanem általánosságban a jogbiztonságra alapították panaszukat. Az Alaptörvény 28. cikke az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2018 (X. 16.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Alaptörvény II. cikke vonatkozásában az indítvány alkotmányjogilag értékelhető, az emberi méltóság sérelmével összefüggő, releváns indokolást nem tartalmaz, ezáltal nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételnek.
- [23] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a támadott bírói és hatósági döntések állított alaptörvény-ellenessége tekintetében határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az indítványozók a bírósági eljárásban felperesek, ezért érintettségük megállapítható. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható (lásd például: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben önálló érvelést nem fejtettek ki, a tulajdonhoz való jog és

a jogorvoslathoz való jog sérelmét a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmén keresztül állították, ezért az indítvány csak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást a támadott hatósági és bírói döntések állított alaptörvény-ellenessége tekintetében [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság – a fentiekre tekintettel – a továbbiakban a támadott hatósági és bírói döntések vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadásának az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeit csak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében vizsgálta.

- [25] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasza a kúriai felülvizsgálati döntés, és az azt megelőző bírósági eljárás teljes felülbírálatára, és a bizonyítékok újbóli mérlegelésére irányul. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, következetes gyakorlata értelmében a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata [3273/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [13]]. Annak megítélése továbbá, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül [3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [27] A tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a panaszban előadott érvelés csupán az eljáró hatóságok ténymegállapítását, jogszabályértelmezését kifogásolja, ezek értékelése, felülbírálata azonban nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését értelmezve az Alkotmánybíróság azt a gyakorlatot alakította ki, hogy következetesen tartózkodik attól, hogy a jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]], és ezt a megfontolást az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének alkalmazása során is szem előtt tartja. Mind a hatóságok, mind a bíróság tételesen, jogszabályi hivatkozásokkal indokolta meg a döntésében kifejtett álláspontját, amelyek alaptörvény-ellenességének alátámasztására a panasz nem tartalmaz érvet [3218/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [16]].
- [28] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozók által hivatkozott 3150/2013. (VII. 24.) AB határozat értelmében a fennmaradási engedély megadásának feltételei fennállának vizsgálata nem alkotmányossági, hanem az építéshatósági eljárás jogszerűségének kérdése, amelyre nem az Alkotmánybíróság, hanem a másodfokú építésügyi hatóság és a közigazgatási perben eljáró bíróság rendelkezik hatáskörrel [vö. 3150/2013. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [24]].
- [29] Az indítványozók a Kúria, illetve a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság eljárásával kapcsolatosan nem állítottak olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vetett fel.
- [30] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítványelemek vizsgálatát végezte el a Kp. támadott rendelkezései [99. § (1) bekezdés és 118. § (1) bekezdés] tekintetében.
- [31] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontja alapján az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy, vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [32] Az indítványozók a Kúria, illetve a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság eljárásában alkalmazott jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatban terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat és a jogorvoslati lehetőségüket kimerítették.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben önálló érvelést nem fejtettek ki, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a jogorvoslat-hoz való alapjog sérelmén keresztül állították, ezért az indítvány csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást a Kp. 99. § (1) bekezdése és 118. § (1) bekezdése állított alaptörvény-ellenessége tekintetében [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság – a fentiekre tekintettel – a továbbiakban a Kp. 99. § (1) bekezdése és 118. § (1) bekezdése vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadásának az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeit csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében vizsgálta.
- [34] 4.1. Az indítványozók a Kp. 99. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét a 2. pontban (Indokolás [12] és köv.) foglaltak szerint állították.
- [35] A támadott szabályozás az elsőfokú ítélet elleni fellebbezés szabályait tartalmazza. Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben – irányadó gyakorlata alapján – az alábbiakat hangsúlyozza. „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alanyi jogot keletkeztet a jogorvoslat igénybevételére mindenki számára, aki a döntés folytán jogát vagy jogos érdekét sértve érzi. A jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó törvényi szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket és azok igénybevételének a módját [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]], azonban a jogorvoslathoz való jog tekintetében az Alkotmánybíróság gyakorlata számos követelményt határozott meg, amelynek meg kell felelnie a jogorvoslati rendszernek. E követelmények vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata az Alkotmány alatt és az Alaptörvény hatályba lépését követően is következetes volt. A jogorvoslat egyik elemeként az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségének biztosítását rögzítette [35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]], melyhez a közigazgatási döntések vonatkozásában társult a bírói út rendelkezésre állásának követelménye is. További elemként határozta meg az Alkotmánybíróság a jogorvoslati fórum abbéli képességét, hogy a sérelmezett döntést felülvizsgálja, és a sérelem fennállása esetén a döntés megváltoztatása vagy megsemmisítése (hatályon kívül helyezése) révén a sérelmet a döntésre visszaható módon orvosolja. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát [3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [37]; 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]]. Végezetül pedig a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában [9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]], vagyis elégséges az egyfokú jogorvoslat.” [14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [16]]
- [36] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a bíróság a per tárgyát képező közigazgatási döntést a Kp. 4. § (1) bekezdése alapján vizsgálta felül, a közigazgatási per keretében, vagyis a vizsgált esetben az indítványozók a Kp. 99. § (1) bekezdése alapján élhettek és éltek is mind a közigazgatási szervezetrendszeren belüli, mind a közigazgatási szervek közigazgatási cselekményeivel szembeni bírósági jogorvoslat, valamint a kúriai felülvizsgálat lehetőségével, ezért a támadott szabályozás az indítványban foglaltak alapján nem veti fel a jogorvoslathoz való jog sérelmének lehetőségét.
- [37] 4.2. Az indítványozók a Kp. 118. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét is állították a 2. pontban (Indokolás [12] és köv.) foglaltak szerint.
- [38] A támadott szabályozás a felülvizsgálati eljárás lefolytathatóságának feltételeit rögzíti. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét, a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik [3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [16]; 3221/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [40]; 3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [39] A befogadási feltételek szabályozását illetően az Alkotmánybíróság már több korábbi döntésében kimondta, hogy a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat szabályozása során a törvényhozás meghatározhatja a felülvizsgálat alá eső jogerős döntések körét [3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az a körülmény pedig, hogy nem minden végzés ellen van helye felülvizsgálatnak, összhangban van a jogintézmény rendkívüli jogorvoslati jellegével [3019/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [27]; 3221/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [41]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján tehát megállapítható, hogy egyrészt széleskörű mérlegelési lehetősége

van a jogalkotónak, amikor a rendkívüli jogorvoslati eljárások szabályrendszerét megalkotja, nem köteles minden döntéssel szemben biztosítani a felülvizsgálat lehetőségét, másrészt ezen szabályrendszer értelmezése a bíróságok feladata, mely alapvetően nem vet fel alkotmányossági problémát {3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}.

- [40] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a támadott szabályozás az indítványban foglaltak alapján nem veti fel a jogorvoslathoz való jog sérelmének lehetőségét.
- [41] Mindez összefoglalóan azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság megítélése szerint a vizsgált indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [42] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1236/2019.

• • •